

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	6Cdo/104/2023
Identifikačné číslo spisu:	3518202770
Dátum vydania rozhodnutia:	25.09.2024
Meno a priezvisko:	JUDr. Gabriela Klenková
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2024:3518202770.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne EOS KSI Slovensko, s.r.o., Bratislava-mestská časť Ružinov, Prievozská 2, IČO: 35 724 803, zastúpenej spoločnosťou Remedium Legal, s.r.o., Bratislava-mestská časť Ružinov, Prievozská 2, IČO: 53 255 739 proti žalovanému X. G., narodenému X. S. XXXX, S. XXX, zastúpenému advokátom JUDr. Šimonon Cibulkom, Trenčín, Hodžova 53, o zaplatenie 13 658,44 eura s príslušenstvom, vedenom na Okresnom súde Nové Mesto nad Váhom pod sp.zn. 11Csp/69/2018, o dovolaní žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Trenčíne z 22. júla 2020 sp. zn. 6CoCsp/15/2020, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Trenčíne z 22. júla 2020 sp. zn. 6CoCsp/69/2020 z r u š u j e a v e c m u v r a c i a n a ďalšie konanie.

Uznesenie Okresného súdu Nové Mesto nad Váhom č. k. 11Csp/69/2028-215 z 11. decembra 2020 z r u š u j e.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Nové Mesto nad Váhom (ďalej len „súd prvej inštancie“) rozsudkom č .k. 11Csp/69/2018 - 145 z 13. februára 2020 zamietol žalobu, ktorou sa žalobkyňa domáhala proti žalovanému zaplatenia istiny vo výške 13 658,44 eura, dlžných úrokov z istiny do 31. júla 2018 vo výške 10 317,81 eura, zmluvného úroku vo výške 19,80 % ročne zo sumy 13 658,44 eura od 1. augusta 2018 do zaplatenia, úroku z omeškania vo výške 5,05 % ročne zo sumy 13 658,44 eur od 1. augusta 2018 do zaplatenia, bankových poplatkov vo výške 75,60 eura; žalovanému priznal nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %.

1.1. Právne vec posúdil v súlade s ustanoveniami § 52 ods. 1 a 2 veta prvá a druhá, § 53 ods. 9, § 565, § 100, § 101 a § 103 Občianskeho zákonníka, § 1 ods. 1 a 2 , § 2 písm. a) a písm. b) § 1 ods. 1 zákona č. 129/2010 Z. z. o spotrebiteľských úveroch a o iných úveroch a pôžičkách pre spotrebiteľov a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon č. 129/2010 Z. z.“). Na základe výsledkov vykonaného dokazovania ustálil, že právna predchodkyňa žalobkyne so žalovaným uzatvorili dňa 9. januára 2015 zmluvu o úvere č. 2360663384, na základe ktorej bola žalovanému schválená výška úveru 13 800 eur s dohodnutou mesačnou splátkou vo výške 266 eur v počte 120, s výškou úrokovej sadzby

19,80 % p. a., ročnou percentuálnou mierou nákladov (ďalej len „RPMN“) vo výške 21,70 %, priemernou RPMN na trhu 11,25 %, a celkovou čiastkou úveru vo výške 31 565,80 eura. Dátum prvej splátky bol určený dňa 10. februára 2015, ďalšie splátky boli splatné vždy k 10. dňu v mesiaci a dátumom konečnej splatnosti úveru bol určený dňa 10. januára 2025. Výzvou na splatenie dlžnej časti úveru z 20. októbra 2015 bol žalovaný v zmysle § 53 ods. 9 Občianskeho zákonníka upozornený, že ku dňu 19. októbra 2015 je pohľadávka banky vyplývajúca zo zmluvy o úvere viac ako 3 mesiace po lehote splatnosti vo výške 1 136,10 eura, pozostávajúca z omeškanej splátky vo výške 1 064 eur, poplatkov vo výške 36,15 eura a poistného 35,95 eura. Súčasne bola žalovanému uložená lehota 15 kalendárnych dní od doručenia výzvy spolu upozornením, ak nedôjde k úhrade uvedenej dlžnej sumy, banka je oprávnená využiť ustanovenie § 565 Občianskeho zákonníka a vyhlásiť úver predčasne splatným v zmysle príslušných ustanovení zmluvy o úvere a obchodných podmienok a žiadať od žalovaného úhradu celej úverovej pohľadávky. Podľa aktuálneho stavu k 31. júlu 2018, poslednou splátkou, s ktorou sa žalovaný dostal do omeškania bola splatná 10. júla 2015. Z vyhlásenia predčasnej splatnosti dlžného zostatku zo dňa 5. novembra 2015 vyplýva, že právna predchodkyňa žalobkyne zosplatnila úver k 5. novembru 2015, pričom výška dlžnej sumy predstavovala sumu vo výške 14 762,13 eura, ktorá pozostávala z dlžnej istiny vo výške dlžnej istiny 13 658,44 eura, úroku vo výške 1 028,09 eura, poplatkov za upomienky vo výške 39,65 eura a z poistného v sume 35,95 eura. Právna predchodkyňa žalobkyne po zosplatnení úveru, pohľadávku v súlade s § 92 ods. 8 zákona o bankách a následne túto postúpila na žalobkyňu. V kontexte uvedeného súd prvej inštancie ustálil, že došlo k platnému postúpeniu pohľadávky, preto postupník z dôvodu postúpenia pohľadávky je aktívne legítimovaným v spore.

1.2. Z dôvodu vznesenej námietky premlčania žalovaným, súd prvej inštancie pri jej posúdení dospel k záveru, že trojročná premlčacia doba v zmysle § 103 Občianskeho zákonníka uplynula dňa 10. júla 2018. Žaloba bola podaná na súd dňa 22. augusta 2018, teda po uplynutí premlčacej lehoty. V závere dodal, že na plynutie premlčacej doby nič nemení ani skutočnosť, že banka pohľadávku ako celok zosplatnila k 5. novembra 2015. Z dôvodu premlčania uplatneného nároku, ohľadne sumy 13 658,44 eura predstavujúcej istinu, súd žalobu zamietol aj v časti žalovaných úrokov z istiny vo výške 10 317,81 eura, zmluvného úroku vo výške 19,80 % ročne zo sumy 13 658,44 eura od 1. augusta 2018 do zaplatenia, úroku z omeškania vo výške 5,05 % ročne zo sumy 13 658,44 eura od 1. augusta 2018 do zaplatenia, bankových poplatkov vo výške 75,60 eura, ktoré sa spravujú rovnakým režimom ako hlavný záväzok. O nároku na náhradu trov konania rozhodol v súlade s § 255 ods. 1 v spojení s § 262 ods. 1 CSP.

2. Krajský súd v Trenčíne (ďalej len „odvolací súd“) rozsudok z 22. júla 2020 sp. zn. 6CoCsp/15/2020 potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie; žalovanému priznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania proti žalobkyňi v rozsahu 100 %.

2.1. Odvolací súd skonštatoval správnosť zistenia skutkového stavu, ako aj právneho posúdenia a vysporiadania sa s uplatnenými námietkami. Stotožnil sa aj s jeho odôvodnením. Na zdôraznenie správnosti rozhodnutia uviedol, že premlčacia doba v prípade spotrebiteľského úveru, ak bolo dohodnuté plnenie v splátkach začína plynúť odo dňa splatnosti splátky, pre ktorú došlo k uplatneniu práva, podľa § 565 Občianskeho zákonníka, a teda k zosplatneniu celej pohľadávky za predpokladu, že to bolo medzi stranami spotrebiteľského úveru dohodnuté, pričom však musí byť zachované, že veriteľ môže uplatniť toto právo najskôr po uplynutí troch mesiacov od omeškania so zaplatením splátky, a keď súčasne upozornil spotrebiteľa v lehote kratšej ako 15 dní na uplatnenie tohto práva. Pre prípady, kedy sa pre nesplnenie niektorej zo splátok stane zročným, splatným, celý dlh stanovuje Občiansky zákonník v § 103, druhá veta, osobitné pravidlo pre začiatok plynutia premlčacej doby zosplatneného dlhu. Pre posúdenie začiatku plynutia premlčacej doby je tak rozhodné zistenie splatnosti tej splátky, pre nezaplatenie ktorej veriteľ pristúpil k zosplatneniu celého úveru. Právna predchodkyňa žalobkyne úver zosplatnila výzvou z 5. novembra 2015, z ktorej vyplýva, že pohľadávka sa stala predčasne splatnou ku 5. novembru 2015. Pokiaľ z právneho úkonu, ktorým došlo zo strany právneho predchodcu žalobcu k uplatneniu práva podľa § 565 Občianskeho zákonníka, nebolo možné zistiť, pre ktorú splátku došlo k zosplatneniu úveru, treba vychádzať z toho, že veriteľ mohol pristúpiť k zosplatneniu len za podmienok podľa § 565 v spojení s § 53 ods. 9 Občianskeho zákonníka. Z ustanovení § 53 ods. 9 a § 565 Občianskeho zákonníka tak vyplýva obmedzenie veriteľa na uplatnenie práva podľa § 565 Občianskeho zákonníka žiadať zaplatenie celej pohľadávky pre neplnenie splátok až po uplynutí troch mesiacov s

omeškaním zaplattenia splátky a tiež povinnosť veriteľa upozorniť spotrebiteľa na uplatnenie tohto práva v lehote nie kratšej ako 15 dní. Vychádzajúc z uvedených ustanovení Občianskeho zákonníka odvolací súd dospel k záveru, že k uplatneniu práva žalobkyne podľa § 565 Občianskeho zákonníka, v danej veci mohlo dôjsť len pre nezaplattenie splátky splatnej 10. júla 2015, splátka pre ktorej nezaplattenie za súčasného dodržania § 53 ods. 9 a § 565 Občianskeho zákonníka mohlo dôjsť k zosplatneniu k 5. novembru 2015 a zároveň prvá nesplatená splátka žalovaného podľa žalobcom predloženého aktuálneho stavu úveru. Ak teda žalobkyňa ako veriteľ vyhlásila predčasnú splatnosť celého úveru pre nezaplattenie splátky splatnej 10. júla 2015 (§ 565 v spojení s § 53 ods. 9 Občianskeho zákonníka), premľacia doba na zaplattenie celého zosplatneného dlhu začala plynúť odo dňa splatnosti uvedenej splátky, teda od 10. júla 2015 a uplynula dňa 10. júla 2018. Uplatnením žaloby na súde dňa 22. augusta 2018 považoval odvolací súd nárok za premľaný. Na základe uvedených dôvodov napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie ako vecne správny potvrdil v súlade s § 387 ods. 1 a 2 CSP. Na záver dodal, že ustanovenie § 103 Občianskeho zákonníka neviaže začiatok premľacej doby na dátum vyhlásenia predčasnej splatnosti celého dlhu, ani na prípadný neskorší dátum uvedený veriteľom v listine, ktorou dlh predčasne zosplatnil (napr. lehota na splnenie celého predčasne zosplatneného dlhu), ale na dátum zročnosti tej nesplnenej splátky, pre ktorej nesplnenie sa stal zročným celý dlh. V prípade spotrebiteľskej zmluvy má dodávateľ podľa § 53 ods. 9 Občianskeho zákonníka povinnosť čakať s využitím práva na predčasné zosplatnenie (§ 565 Občianskeho zákonníka) ešte tri mesiace od omeškania so zaplattením splátky, to však nič nemení na tom, že premľacia doba sa aj v takomto prípade začína počítať odo dňa zročnosti tejto omeškanej splátky (§ 103 druhá veta Občianskeho zákonníka). Je pravdou, že tým zákonodarca de facto skrátil premľaciu dobu pre takýto prípad o tri mesiace, keďže prvé tri mesiace omeškania dlžníka so splátkou dodávateľ nemôže ešte zosplatiť dlh, lebo by porušil § 53 ods. 9 Občianskeho zákonníka. Právom zákonodarcu je však stanoviť pre jednotlivé prípady premľaciu dobu odlišne, ako je tomu v občianskoprávnej úprave napr. pri právach z prepravy za predpokladu, že takto ustanovená premľacia doba je dostatočná na uplatnenie práv. V tomto prípade podľa názoru odvolacieho súdu bola premľacia doba v trvaní (de facto) dva a trištvrte roka dostatočná na to, aby veriteľ uplatnil svoj nárok na plnenie celého predčasne zosplatneného dlhu na súde. O nároku na náhradu trov odvolacieho konania odvolací súd rozhodol v súlade s § 396 ods. 1 v spojení s § 262 ods. 1 CSP a zásadou úspechu žalovaného v odvolacom konaní, ktorému priznal nárok na ich náhradu v rozsahu 100 %.

3. Proti uvedenému rozhodnutiu odvolacieho súdu podala dovolanie žalobkyňa (ďalej len „dovolateľka“), uplatnením dovolacích dôvodov v zmysle § 420 písm. f) a § 421 písm. b) CSP, s vymedzením otázky, či je nesplnenou splátkou na účely plynutia premľania v zmysle druhej vety § 103 Občianskeho zákonníka v spore zo spotrebiteľskej zmluvy v prípadoch, ak bolo dohodnuté plnenie v splátkach a došlo k uplatneniu práva podľa § 565 v spojení s § 53 ods. 9 Občianskeho zákonníka splátka, ktorá v súlade s § 565 Občianskeho zákonníka veta druhá bezprostredne predchádza uplatneniu tohto práva, alebo iná splátka. Následne po zrekapitulovaní zisteného skutkového stavu súdom nižšej inštancie, namietala nesprávne právne posúdenie s ktorým sa nestotožnila. Argumentovala tým, že pri dohode o plnení dlhu v splátkach môže veriteľ od dlžníka žiadať vždy len splnenie príslušnej splátky, ktorá sa stane splatnou (zročnou). Každá zo splátok tak predstavuje samostatné plnenie a preto pre každú z nich plynie trojročná premľacia doba podľa § 103 Občianskeho zákonníka samostatne. Občiansky zákonník v § 565 umožňuje, aby sa veriteľ s dlžníkom dohodli, že ak sa nesplní niektorá splátka, môže veriteľ uplatniť právo na zosplatnenie celého dlhu (tzv. strata výhody splátok). Veriteľ v takom prípade môže žiadať o zaplattenie celého dlhu, avšak toto svoje právo môže uplatniť len do splatnosti najbližšie nasledujúcej splátky, v opačnom prípade toto právo zaniká. Ak toto právo veriteľ uplatní, trojročná premľacia doba, pokiaľ ide o celý zostávajúci dlh, začína plynúť odo dňa splatnosti splátky, pre nesplnenie ktorej došlo k vyhláseniu splatnosti celého dlhu. Ak však veriteľ toto právo nevyužije a ďalšia splátka sa stane splatnou, potom toto právo zaniká a vzniká mu až v prípade, ak dlžník nezaplatí ani túto, ďalšiu splátku dlhu. V danom prípade bolo preukázané, že žalovaný bol v čase vyhlásenia mimoriadnej splatnosti úveru v omeškaní s plnením splátok po dobu dlhšiu ako 3 mesiace a bol na uplatnenie tohto práva upozornený v súlade s § 53 ods. 9 Občianskeho zákonníka. Keďže však právo vyhlásiť mimoriadnu splatnosť zaniká splatnosťou najbližšie nasledujúcej splátky, potom mimoriadna splatnosť úveru nemohla byť podaním zo dňa 5. novembra 2015 vyhlásená pre nesplnenie inej splátky, než splátky, ktorá vyhláseniu mimoriadnej splatnosti bezprostredne predchádzala, t. j. v danom prípade splátky splatnej dňa 10. októbra 2015. Pre

všetky splátky, ktoré vyhláseniu mimoriadnej splatnosti predchádzali, tak v súlade s § 103 Občianskeho zákonníka plyní samostatná trojročná premlčacia doba (splátka splatná dňa 10. septembra 2015 by sa premlčala 10. septembra 2018, splátka splatná dňa 10. októbra 2015 by sa premlčala 10. októbra 2018). Pre splátky splatné po vyhlásení mimoriadnej splatnosti plyní premlčacia doba od splatnosti splátky, pre nesplnenie ktorej došlo k vyhláseniu mimoriadnej splatnosti úveru (t. j. splátky splatnej dňa 10. októbra 2015). Z uvedeného dôvodu dovolateľka považovala za nesprávny súdny výklad druhej vety ustanovenia § 103 Občianskeho zákonníka tak, ako ho uviedol v odôvodnení napadnutého rozhodnutia odvolací súd, ktorý i napriek jednoznačnému zneniu § 565 Občianskeho zákonníka svojvoľne a bez bližšieho odôvodnenia uzavrel, že podaním z 5. novembra 2015 došlo v danom prípade k vyhláseniu mimoriadnej splatnosti úveru pre nesplnenie splátky splatnej dňa 10. júla 2015. Súd nižšej inštancie sa vôbec nezaoberali ustanovením § 565 Občianskeho zákonníka a nevysporiadali sa so skutočnosťou, že právo veriteľa na uplatnenie práva vyhlásiť splatnosť celého dlhu pre nezaplatenie splátky splatnej dňa 10. júla 2015 zaniklo splatnosťou ďalšej splátky úveru - t. j. splátky splatnej dňa 10. augusta 2015. V kontexte uvedeného považoval výklad § 103 Občianskeho zákonníka za absurdný z dôvodu zamietnutia uplatneného nároku ako celok, i napriek tomu, že vôbec sa sudy nevysporiadali so skutočnosťou, že splátky úveru splatné 10. septembra 2015 a 10. októbra 2015 boli bez ohľadu na súdny výklad druhej vety § 103 Občianskeho zákonníka uplatnené v rámci plynutia trojročnej premlčacej doby, nakoľko v prípade týchto splátok ide o splátky splatné pred vyhlásením mimoriadnej splatnosti úveru - t. j. také splátky úveru, pre ktoré plyní v zmysle prvej vety § 103 Občianskeho zákonníka pre každú z nich samostatná trojročná premlčacia doba odo dňa splatnosti tej ktorej splátky, pričom žaloba bola podaná na súde dňa 22. augusta 2018, a teda splátka splatná dňa 10. septembra 2015 by sa premlčala až 10. septembra 2018 a splátka splatná dňa 10. októbra 2015 by sa premlčala až 10. októbra 2018. Z uvedeného dôvodu dovolateľka považovala napadnuté rozhodnutia sú nepreskúmateľné, vnútorné rozporné a najmä nepresvedčivé, čím vo veci konajúce sudy nesprávnym procesným postupom jej znemožnili, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Oprávnenie právnej predchodkyne vyhlásiť mimoriadnu splatnosť pre nezaplatenie splátky splatnej dňa 10. júla 2015 zaniklo v súlade s § 565 Občianskeho zákonníka splatnosťou ďalšej splátky úveru. Z uvedených dôvodov je zrejmé, že v prípade, ak právna predchodkyňa žalobkyne vyhlásila mimoriadnu splatnosť úveru podaním z 5. novembra 2015, tak toto svoje právo uplatnila v súlade s § 565 Občianskeho zákonníka pre nezaplatenie splátky splatnej dňa 10. októbra 2015 t. j. splátky, ktorá vyhláseniu mimoriadnej splatnosti úveru bezprostredne predchádzala a pre ktorej nezaplatenie mohla v súlade s § 565 Občianskeho zákonníka vyhlásiť mimoriadnu splatnosť úveru. Zároveň toto svoje právo uplatnila v súlade s § 53 ods. 9 Občianskeho zákonníka po omeškaní spotrebiteľa (žalovaného) s platením splátok po dobu dlhšiu ako 3 mesiace. Premlčacia doba pre všetky splátky splatné po 5. novembri 2015 tak začala v súlade s § 103 Občianskeho zákonníka plynúť odo dňa nasledujúceho po dni zročnosti splátky, pre nesplnenie ktorej došlo k vyhláseniu mimoriadnej splatnosti úveru t. j. odo dňa 11. októbra 2015 a uplynula by najskôr dňa 11. októbra 2018. Keďže žaloba bola na súde podaná dňa 22. augusta 2018, dovolateľka považovala nárok uplatnený na súde včas. Dovolateľka sa nestotožnila argumentáciou odvolacieho súdu, že zákonodarca skrátil v prípade vyhlásenia mimoriadnej splatnosti spotrebiteľského úveru premlčaciu dobu o 3 mesiace. V takom prípade by zákonodarca túto odvolacím súdom tvrdenú vôľu pretavil do znenia § 53 ods. 9 Občianskeho zákonníka a výslovne by uviedol, že druhá veta § 565 OZ sa v prípade spotrebiteľského úveru nepoužije. Napokon dovolateľka poukázala na rozhodovaciu prax všeobecných súdov v skutkovo obdobných veciach, ako aj s poukazom na čl. 2 ods. 1 a 2 Základných princípov CSP a judikaturu Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) sp. zn. III. ÚS 275/2018 z 25. júna 2019, týkajúcu sa predvídateľnosti rozhodovania a rozhodnutia súdov, navrhla zrušiť napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu, ako aj rozhodnutie súdu prvej inštancie a vec mu vrátiť na ďalšie konanie. Uplatnila asi nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

4. Žalovaný písomné vyjadrenie k dovolaniu nepreložil.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „dovolací súd“) príslušný na rozhodnutie o dovolaní (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana, v ktorej neprospech bolo napádané rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP)

po preskúmaní, či dovolanie obsahuje zákonom predpísané náležitosti (§ 428 CSP) a či sú splnené podmienky podľa § 429 CSP, v rámci dovolacieho prieskumu dospel k záveru, že dovolanie je nielen prípustné, ale aj dôvodné.

6. Podľa § 419 CSP proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa.

7. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné sú vymenované v § 420 a § 421 CSP. Z citovaného ustanovenia *expressis verbis* vyplýva, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, tak takéto rozhodnutie nemožno úspešne napadnúť dovolaním.

8. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 ods. 1 CSP. V danom prípade dovolací súd považoval za opodstatnené uprednostniť vecný prieskum napadnutého rozsudku odvolacieho súdu pred jeho procesným prieskumom.

9. Podľa § 421 ods.1 CSP dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a) pri riešení ktorej sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

10. Podľa § 432 CSP dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci. Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia.

11. Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a na zistený skutkový stav aplikuje konkrétnu právnu normu. O nesprávnu aplikáciu právnych predpisov ide vtedy, ak súd nepoužil správny právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery.

12. Otázkou relevantnou podľa § 421 ods. 1 CSP môže byť len otázka právna (nie skutková). Môže ísť tak o otázku hmotnoprávnou, ako aj o otázku procesnoprávnou (ktorej riešenie záviselo na aplikácii a interpretácii procesných ustanovení). Na to, aby na základe dovolania podaného podľa uvedeného ustanovenia mohlo byť rozhodnutie odvolacieho súdu podrobené meritórnemu dovolaciemu prieskumu z hľadiska namietaného nesprávneho právneho posúdenia veci (§ 432 ods. 1 CSP), musia byť (najskôr) splnené predpoklady prípustnosti (vecnej prejednávateľnosti) dovolania, zodpovedajúce niektorému zo spôsobov riešenia tej právnej otázky, od vyriešenia ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu a tiež podmienky dovolacieho konania, medzi ktoré okrem iného patrí riadne odôvodnenie dovolania prípustnými dovolacími dôvodmi a spôsobom vymedzeným v ustanoveniach § 431 až § 435 CSP. K posúdeniu dôvodnosti dovolania a teda vecnej správnosti napadnutého rozhodnutia, či dovolateľom napadnuté rozhodnutie skutočne spočíva na nesprávnom právnom posúdení, môže dovolací súd pristúpiť len po prijatí záveru o prípustnosti dovolania.

13. Vzhľadom na vymedzenie právnych otázok spôsobom zodpovedajúcim § 421 ods. 1 v spojení s § 432 CSP, dovolací súd konštatuje, že dovolanie je procesne prípustné, preto v rámci dovolacieho prieskumu posudzoval dôvodnosť podaného dovolania z hľadiska právneho posúdenia veci odvolacím súdom vymedzenej právnej otázky.

14. V súvislosti s namietaným nesprávnym právnym posúdením dovolateľka vymedzila právnu otázku, ktorá už bola rozhodovacou praxou dovolacieho súdu vyriešená. Z judikátu publikovaného pod R 29/2023 v Zbierke rozhodnutí najvyššieho súdu a stanovísk súdov Slovenskej republiky č. 3/2023, vyplýva právna veta v znení: Podľa § 103 Občianskeho zákonníka plyní pri strate výhody splátok

premlčacia doba celého zvyšného dlhu už od splatnosti splátky, pre nesplnenie ktorej sa stal splatný celý dlh. Inak je tomu, ale pri strate výhody splátok v spotrebiteľských vzťahoch, v ktorých podľa § 53 ods. 9 Občianskeho zákonníka (všeobecne) začne premlčacia doba plynúť prvý deň nasledujúci po uplynutí troch mesiacov od omeškania so splnením splátky, pre nesplnenie ktorej sa stal splatným celý dlh (uznesenie najvyššieho súdu z 29. novembra 2022 sp. zn. 7Cdo/268/2020). Rovnaký právny záver vyplýva aj z rozhodnutí najvyššieho súdu z 30. novembra 2021 sp. zn. 5Cdo/224/2021 a zo 14. decembra 2022 sp. zn. 4Cdo/132/2021, z 12. marca 2024 sp. zn. 6Cdo/154/2022. Na základe uvedeného preto dovolací súd následne skúmal, či sa odvolací súd pri riešení vymedzenej právnej otázky odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu (R 71/2018).

15. Podľa § 101 Občianskeho zákonníka pokiaľ nie je v ďalších ustanoveniach uvedené inak, premlčacia doba je trojročná a plynie odo dňa, keď sa právo mohlo vykonať po prvý raz.

16. Premlčacou dobou sa rozumie časový úsek, v ktorom musí byť právo vykonané, inak môžu nastať účinky premlčania podľa § 100 Občianskeho zákonníka. Premlčacia doba je ustanovená konkrétnym časovým úsekom, ktorý má určený začiatok plynutia. Dĺžku premlčacej doby určuje zákon. Ustanovenie § 101 Občianskeho zákonníka upravuje trojročnú všeobecnú premlčaciu dobu. Občiansky zákonník stanovuje objektívny začiatok plynutia premlčacej doby. Za tento deň sa všeobecne považuje deň, keď sa právo mohlo po prvý raz uplatniť na súde, teda len čo mohla byť dôvodne podaná žaloba na súd (actio nata). Trojročná premlčacia doba plynie odo dňa, keď sa právo mohlo vykonať po prvý raz. Rozhodujúcou skutočnosťou z hľadiska možnosti uplatniť právo na súde a začiatku plynutia (všeobecnej) premlčacej doby je okamih splatnosti (zročnosti) záväzku (dlhu), ktorý je konkrétnym momentom, kedy je dlžník povinný záväzok (dlh) splniť, a nie momentom, kedy je dlžník k splneniu iba oprávnený.

17. Podľa § 103 Občianskeho zákonníka ak bolo dohodnuté plnenie v splátkach, začína plynúť premlčacia doba jednotlivých splátok odo dňa ich zročnosti. Ak sa pre nesplnenie niektorej zo splátok stane zročným celý dlh (§ 565), začne plynúť premlčacia doba odo dňa zročnosti nesplnenej splátky.

18. Podľa § 565 Občianskeho zákonníka ak ide o plnenie v splátkach, môže veriteľ žiadať o zaplatenie celej pohľadávky pre nesplnenie niektorej splátky, len ak to bolo dohodnuté alebo v rozhodnutí určené. Toto právo však môže veriteľ použiť najneskôr do splatnosti najbližšie nasledujúcej splátky.

19. Podľa § 53 ods. 9 Občianskeho zákonníka účinného ku dňu uzavretia zmluvy k 9. januára 2015, ak ide o plnenie zo spotrebiteľskej zmluvy, ktoré sa má vykonať v splátkach, môže dodávateľ uplatniť právo podľa § 565 najskôr po uplynutí troch mesiacov od omeškania so zaplatením splátky a keď súčasne upozornil spotrebiteľa v lehote nie kratšej ako 15 dní na uplatnenie tohto práva.

20. Z citovaných ustanovení vyplýva, že veriteľ môže požadovať splnenie celého dlhu pre nesplnenie niektorej zo splátok za podmienok, že uplynuli tri mesiace od omeškania so zaplatením príslušnej splátky a že upozornil spotrebiteľa (dlžníka) v lehote nie kratšej ako 15 dní na uplatnenie tohto práva. Znamená to, že pokiaľ neuplynú oba časové úseky - tri mesiace od omeškania danej splátky a 15 a viac dní od upozornenia - veriteľ nemôže požadovať splnenie celého dlhu. Prvýkrát je možné toto právo uplatniť až po splnení týchto podmienok. V súvislosti s úpravou režimu straty výhody splátok zákonodarca v § 53 ods. 9 Občianskeho zákonníka zaviedol nové pravidlo, z ktorého vyplýva, že veriteľ (v postavení dodávateľa) môže požadovať splnenie celého dlhu pre nesplnenie niektorej zo splátok za podmienok, že už uplynuli tri mesiace od omeškania so zaplatením príslušnej splátky a že upozornil dlžníka (v postavení spotrebiteľa) v lehote nie kratšej ako 15 dní na uplatnenie tohto práva. Účinnosť uplatnenia práva veriteľa podľa § 565 Občianskeho zákonníka je teda podmienená tým, že veriteľ v uvedenej lehote pred uplatnením tohto práva upozornil dlžníka na to, že toto právo využije. Bez takého včasného upozornenia je uplatnenie neúčinné (Jaroslav Krajčo: Občiansky zákonník pre prax, Eurounion, máj 2015, komentár k § 53 ods. 9 Občianskeho zákonníka).

21. Z hľadiska vzťahu medzi „trojmesačnou dobou“ a „lehotou nie kratšou ako 15 dní“, ktoré rámce

uvádza ustanovenie § 53 ods. 9 Občianskeho zákonníka, zákonodarca výslovne neupravuje, či môžu plynúť súbežne alebo či uvedená minimálne 15-dňová lehota môže začať plynúť až po uplynutí trojmesačnej doby. Z § 565 veta druhá Občianskeho zákonníka vyplýva iba to, že veriteľ môže žiadosť o jednorazové vrátenie nesplatennej dlžnej sumy využiť najneskôr do splatnosti najbližšej nasledujúcej splátky a môže tak urobiť až po uplynutí troch mesiacov od omeškania so zaplatením omeškanej splátky (§ 53 ods. 9 Občianskeho zákonníka). Jednoznačným je iba to, že v čase uplatnenia práva je spotrebiteľ v omeškaní s plnením niektorej zo splátok tri mesiace a uplynula lehota 15 dní na uplatnenie práva po upozornení dlžníka. Najvyšší súd zastáva názor, že 15-dňová lehota na upozornenie spotrebiteľa by mala byť realizovaná ešte pred uplynutím troch mesiacov od omeškania so zaplatením splátky, vychádzajúc z charakteru upozornenia na možnosť zosplatenia ako vytvorenia príležitosti pre dlžníka ho ešte odvrátiť. Navyše pokiaľ uplatneniu tohto práva nebráni, ak spotrebiteľ zaplatí niektorú zo skorších splátok.

22. Podľa § 103 Občianskeho zákonníka plynie pri strate výhody splátok premľacia doba celého zvyšného dlhu už od splatnosti splátky, pre nesplnenie ktorej sa stal splatný celý dlh. Zákonodarca týmto zákonným ustanovením mienil modifikovať, aby sa pri strate výhody splátok počítala premľacia doba celého dlhu už odo dňa splatnosti splátky, pre nesplnenie ktorej sa stal splatným celý dlh, čo je v súlade s cieľom, resp. zámerom inštitútu premľania ako stimulácie veriteľa k včasnému uplatneniu jeho práv podľa zásady *vigilantibus iura scripta sunt* (t. j. práva patria bdelym), ako aj snahy predchádzať v konkrétnych prípadoch dôkaznej núdzi na strane veriteľa v súdnom konaní a prispieť tým k právnej istote účastníkov občianskoprávných vzťahov (sp. zn. 4Cdo/146/2008). Názor, že premľacia doba zvyšku dlhu plynie až od jeho splatnosti, teda po tom, čo veriteľ svoje právo podľa § 565 Občianskeho zákonníka uplatnil (§ 563) by nepripustne umožňoval odsúvať začiatok plynutia premľacej doby nečinnosťou veriteľa, čo mu zabraňuje skutočnosť, že toto právo môže veriteľ použiť najneskôr do splatnosti najbližšej nasledujúcej splátky (§ 565 druhá veta), čo je v súlade i s legitímnym podkladom vyplývajúcim z § 101 veta druhá Občianskeho zákonníka, že premľacia doba plynie odo dňa, keď sa právo mohlo vykonať po prvý raz. Z uvedeného ustanovenia tiež vyplýva, že premľacia doba začína plynúť spätne od splatnosti omeškanej splátky, čo má podstatu v právnej logike, keďže je nesporné, že veriteľ môže svoje právo požadovať okamžité splnenie celého dlhu vykonať už na druhý deň po splatnosti splátky, pre ktorej nesplnenie bol dlh zosplatený. Inak je tomu ale pri strate výhody splátok v spotrebiteľských vzťahoch, v ktorých podľa § 53 ods. 9 Občianskeho zákonníka vo všeobecnosti začne premľacia doba plynúť prvý deň nasledujúci po uplynutí troch mesiacov od omeškania so splnením splátky, pre nesplnenie ktorej sa stal splatným celý dlh. Až vtedy sa totiž môže veriteľ s úspechom obrátiť na súd po prvýkrát (§ 101 Občianskeho zákonníka). Veriteľovi tým zostane na uplatnenie svojho práva na súde menej ako celé tri roky všeobecnej premľacej doby (§ 101 Občianskeho zákonníka), pretože tomu bráni práve znenie § 53 ods. 9 Občianskeho zákonníka.

23. Zákonodarca všeobecnú trojročnú premľaciu dobu nestanovuje absolútne, zákon v konkrétnych vymedzených prípadoch môže určiť i osobitnú premľaciu dobu čo do okamihu začiatku jej plynutia, ako aj čo do jej dĺžky, takýto zámer ale z §§ 103 a 53 ods. 9 Občianskeho zákonníka nie je možné vyvodiť. Logická je i úvaha, že pripustením uplatnenia druhej vety § 103 Občianskeho zákonníka aj v spotrebiteľských vzťahoch by sa dĺžka premľacej doby dostala do rozporu s už spomenutým § 101 Občianskeho zákonníka v neprospech veriteľa. Navyše premľanie je právny inštitút, ktorý oslabením subjektívneho práva veriteľa zvyhodňuje práve dlžníka ako porušiteľa zmluvnej povinnosti. Opačným postupom by sme sa dostali do rozporu s princípom rovnosti v právach, práve ktorý princíp slúži k bezprostrednému naplneniu účelu právnej úpravy, rešpektujúc tak i danosti požiadavky ochrany slabšej strany v spotrebiteľských vzťahoch. Pri stanovovaní zákonných podmienok ochrany spotrebiteľa - dlžníka, je totiž nutné dbať na vyváženosť právnej úpravy z hľadiska jednotlivých ústavných štandardov vrátane princípu právneho štátu. Aj keď je ochrana spotrebiteľov neoddeliteľnou súčasťou súčasného súkromného práva a postavenie spotrebiteľov je potrebné zohľadňovať, ochranu spotrebiteľov je nutné interpretovať triezvo, neutrálne ako akékoľvek iné právne inštitúty. Prejavuje sa to potrebou zabrániť, aby sa slabšia strana - spotrebiteľia dostali do horšieho postavenia ako veriteľia. V danom prípade ale najvyšší súd nevidí legitímny dôvod, ktorý by takýto rozdielny prístup ospravedlňoval.

24. Otázkou potom zostáva, kedy pre spotrebiteľské vzťahy, na ktoré dopadá ustanovenie § 53 ods. 9 Občianskeho zákonníka začína plynúť premľacia doba, keďže práva z týchto vzťahov sú premľateľné.

V tejto súvislosti je predovšetkým potrebné ustáliť, kedy sa právo mohlo vykonať po prvý raz (§ 101 Občianskeho zákonníka), teda kedy najskôr mohol veriteľ úspešne podať žalobu na súd (R 17/2017). V tejto súvislosti najvyšší súd uvádza, že uvedené zákonné ustanovenie (okrem iného) sleduje nielen dosiahnutie splatnosti celej pohľadávky veriteľa (dodávateľa) pri nesplnení povinností dlžníka (spotrebiteľa) riadne a včas plniť dojednané čiastkové plnenia (splátky), ale aj vylúčenie tejto možnosti, ak by bolo takéto porušenie iba krátkodobé, nepresahujúce dobu troch mesiacov odo dňa omeškania so zaplatením splátky. Následne ju dopĺňa tým, že podmienkou výzvy na zaplatenie celej pohľadávky pre nesplnenie niektorej splátky, ktoré právo môže veriteľ uplatniť najneskôr do splatnosti nasledujúcej splátky je, že veriteľ v zákonnej lehote nie kratšej ako 15 dní upozornil spotrebiteľa na uplatnenie tohto ustanovenia, ktorá začína plynúť nasledujúci deň po tom, čo veriteľovi (dodávateľovi) vzniklo právo podľa § 565 Občianskeho zákonníka t. j. po uplynutí troch mesiacov od omeškania so zaplatením splátky, bez takéhoto včasného je uplatnenie neúčinné. Lehota, v ktorej musí byť toto právo uplatnené, je najneskôr do splatnosti nasledujúcej splátky a veriteľ tak môže urobiť až po uplynutí lehoty troch mesiacov od omeškania so zaplatením omeškanej splátky (§ 53 ods. 9 Občianskeho zákonníka).

25. Vychádzajúc z uvedených teoretických východísk, ako i zo znenia na vec vzťahujúcich sa zákonných ustanovení, najvyšší súd zastáva názor, že veriteľ mohol po prvý raz sa domáhať svojho práva prvý deň nasledujúci po uplynutí trojmesačnej doby plynúcej od omeškania spotrebiteľa so splnením splátky, pre nesplnenie ktorej sa stal splatným celý dlh za súčasného splnenia upozornenia na možnosť zosplatenia. Práve tento deň je teda najskorším dňom, kedy sa právo mohlo vykonať po prvý raz (§101 Občianskeho zákonníka), čo v danom kontexte znamená, že tento deň je aj začiatkom premĺčacej doby práva požadovať splnenie celého dlhu, čím sa naplní i zámer zákonodarcu, aby premĺčacia doba pri zosplatení celého dlhu nezávisela od vôle veriteľa (§ 103 Občianskeho zákonníka).

26. V nadväznosti na uvedené dovolací súd s poukazom rozhodovacu prax najvyššieho súdu uvedenú v bode 14 tohto rozhodnutia, ako aj na R 29/2023 konštatuje, že nie je možné považovať za správny právny názor odvolacieho súdu a tiež súdu prvej inštancie, že v spotrebiteľských vzťahoch premĺčacia doba celého zosplateného dlhu plynie od zročnlosti nesplnenej splátky, kvôli ktorej veriteľ využil svoje právo žiadať predčasné splatenie. Dovolaním napadnuté rozhodnutie tak spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP) a dovolanie je teda dôvodné.

27. Uznesením č. k. 11Csp/69/2023-215 z 11. decembra 2020 súd prvej inštancie rozhodol o povinnosti žalobcu zaplatiť žalovanému trovy právneho zastúpenia vo výške 1 945,61 eura v lehote 3 dní od právoplatnosti uznesenia.

28. Podľa § 439 CSP dovolací súd je rozsahom dovolania viazaný okrem prípadov, ak a) od rozhodnutia o napadnutom výroku závisí výrok, ktorý dovolaním nebol dotknutý, b) ide o nerozlučné spoločenstvo podľa § 77 a dovolanie podal len niektorý zo subjektov, c) určitý spôsob usporiadania vzťahu medzi stranami vyplýva z osobitného predpisu.

29. Výdanie uznesenia o náhrade trov konania v konkrétnej výške je jednostranne závislé od existencie právoplatného rozhodnutia vo veci. Zrušením rozsudku odvolacieho súdu uznesenie o výške náhrady trov konania ako závislé rozhodnutie stratilo svoj podklad. Bez nadväznosti na predchádzajúce (zrušené) rozhodnutie by zostalo uznesenie o výške náhrady trov konania osamotené, strácalo by rozumný zmysel, čo by zároveň odporovalo princípu právnej istoty (sp. zn. 4Obdo7/2018, 3Obo/9/2017). Závislým výrokom môže byť nielen dovolaním dotknutý výrok, tvoriaci súčasť napadnutého rozhodnutia, ale aj výrok, ktorý je obsahom iného, samostatného rozhodnutia v danej veci (R 73/2004).

30. Na základe uvedených dôvodov dovolací súd zrušil napadnutý rozsudok vrátane súvisiaceho výroku o trovách konania, v súlade s § 449 ods. 1 CSP a vec vrátil odvolaciemu súdu na ďalšie konanie (§ 450 CSP). Zároveň zrušil aj uznesenie o trovách konania v súlade s § 449 v spojení s § 439 CSP. Z dôvodu zrušenia napadnutého rozsudku pre nesprávne právne posúdenie, dovolací súd už neposudzoval uplatnený dovolací dôvod v zmysle § 420 písm. f) CSP.

31. V ďalšom konaní bude úlohou odvolacieho súdu skúmať splnenie podmienok vyplývajúcich z § 53 ods. 9 a § 565 Občianskeho zákonníka. Výsloveným právnym názorom vyplývajúcim z toto uznesenia je odvolací súd viazaný (§ 455 CSP).

32. O trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania rozhodne odvolací súd v novom rozhodnutí vo veci samej (§ 453 ods. 3 CSP).

32. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.